

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Gerontolojide İstatistiğin Yeri

Prof. Dr. İsmail Tufan

Başkalarını bilmem ama AÜ Gerontoloji Bölümünde okuyan ve gerontolog olacak öğrencilerin istatistik bilgisi evlere şenlik. Başkanı olduğum bölümde istatistik derslerini gözden geçirmek lazım. Bir şeyler ters yürüyor, ama hala nedenini anlamış değilim.

Birkaç on yıl öncesine kadar *veri analizi yapabilmek*, her babayığidin harcı değildi. Bunun nedeni, o zamanki birkaç bilgisayar yazılımının çok kompleks olması ve istatistik hakkında çok miktarda bilgiye gereksinim duyulmasıydı. Bu bilgi yoksa, istatistiğe elini sürmezdi öğrenciler. Çuvallamaktansa, elini istatistiğe sürmemek daha iyiydi. Çünkü hesaplamalar meşakkatli ve bazen de sonuçlarını önceden tahmin etmek güçtü. İstatistik hesaplarına geçmeden önce istatistik teorileri ve metotları hakkında sağlam temel bilgilere sahip olmak gerekliydi. Yoksa öğrencinin bütün çaba ve uğraşı boşa gidebilirdi.

Bugün veri analizini herkes yapabiliyor. En azından öyle zannediyor. Kullanımı kolay istatistik yazılım paketleri bu amaçla tasarlandı. Microsoft Excel, Minitab, SAS ve SPSS, bunlardan sadece birkaçıdır. Ücretsiz istatistik yazılımları da var, örneğin R bunlar arasında herhalde en tanınmışıdır. Bu yazılımlar sayıları işleme koymaya yarar ve hemen sonuçları verir. İstatistik tekniklerinin kullanımında, bu sayıların nasıl işleme konulduğunu bilmek belirleyicidir. Eğer bunu bilmezseniz, kullandığımız yazılım yine sonuç verir, ama elde ettiğiniz sonuçların veri analizi olduğunu söyleyemezsiniz.

Son yıllarda bizim bölümde okuyan öğrencilerde veri analizine merak arttı. Lisans ve yüksek lisans tezi hazırlayan öğrenciler arasında istatistiksel bulgular ilgi görüyor. Sebebi ise istatistiği sevmeleri, istatistik yöntemleri bilmeleri, veri analizini anlamaları kesinlikle değildir. Çünkü önüne gelen lisans ve yüksek lisans tezlerindeki metinleri okurken, metnin yazarı olan öğrencinin sessiz çılgınlığını işitir gibi oluyorum: “İmdat, ben veri analizcisi değilim; istatistiği bilmiyorum” diye bağıyor.

Peki, neden yine de istatistikli tez hazırlıyorlar? Çünkü karşıdan kolay görünüyor. Düşmeye bir tıklıyor, anında yüzlerce, binlerce verinin tabloları, grafikleri, deskriptif sonuçları önlerine seriliyor. Çok cezbedici bir durumdur bu. Yazmak yerine bol tablolulu ve bol grafikli bir tez çalışması, hemen kısa sürede balon gibi şişiyor, böylece üzerinde çok emek olan bir görünüm kazanıyor hem de öğrenci kendini ciddi bir iş yapmış gibi hissediyor.

Olayın en hüzünlü yanı da bu noktada başlıyor. Önüne gelen istatistiklere baktığım zaman öğrencilerimizin istatistiğin “i’sini” bile bilmedikleri hemen görülüyor. Bunu bilse zaten, böyle bir tez çalışması yapar mı? Elbette yapmaz. Bu öğrencilerin tez çalışmaları tarafımdan reddedilince üzülüyorlar. Üzülecek bir şey yok, sevin! Çünkü sana doğru yolu gösteriyorum.

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Git bunları öğren ve uygula, yeniden gel deyince, sinirleniyorlar. Sinirleneceğini, benim sınırimi bozmayacak bir çalışma hazırla. Hem sen rahat et hem ben!

Daha hazin olan nedir biliyor musunuz? Tez danışmanlığını yapan meslektaşlarımın durumu. Öğrencinin veri analizinde yaptığı bariz hataları ya görmüyorlar ya da görmezlikten geliyorlar. İkisi de birbirinden berbat olan bu durumların arasından tercih yapacak olsam, birincisini tercih ederim. Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp! Öretiriz olur biter. Ama bilerek görmezlikten geliyorsa, bu büyük bir sorumsuzluktur. Kimseye bu yaştan sonra sorumluluğunu öğretecek değiliz.

Yine elimde bir yüksek lisans tezi var. Bana “toslayacak”. Öğrenci farkında veya değil. Ama benden geçer not alması mümkün değil. Kesinlikle yeniden hazırlayacak. Çünkü bu tezi alıp geriden gelen öğrencilere “bilimsel kaynak” olarak veremeyiz. İstatistiğin katledildiği yerde gerontoloji olamaz. Çünkü gerontolojik bilgilerin çoğu ampirik bilgidir ve ampirik bilgi üretiminde istatistik önemli bir yere sahiptir. İstatistiği sevmeyen ve öğrenmek istemeyenlerin gerontolojide başarılı olma şansı yoktur. Bunu bilerek bölüme yazılın ki sonradan pişmanlık duyamayasınız. Değerli meslektaşlarıma öğrencilerimize istatistiği doğru dürüst öğretmeleri gerektiğini anımsatmam gerekiyor. Çünkü tez çalışması hazırlayan öğrencinin başarısızlığı, aynı zamanda istatistik dersi veren meslektaşlarımda başarısızlığıdır. Balık baştan kokmasın!